

Київський національний університет
будівництва і архітектури
Кафедра політичних наук і права

Шифр спеціальності	Назва спеціальності, освітньої програми	Рівень освіти
052	«Соціальні та поведінкові науки», ОП «Політичний менеджмент»	Бакалавр

«Затверджую»

Завідувач кафедри

 /С.В.Перегида/

Розробники си́лабуса

 /С.В.Перегида/

 /В. Л. Семко/

СИЛАБУС Етнополітика

(назва освітньої компоненти (дисципліни))

1) Статус освітньої компоненти: обов'язкова
2) Контактні дані викладача Семко Вадим Леонідович кандидат політичних наук, доцент e-mail: semko.vl@ knuba.edu.ua (097) 167-42-47; https://surl.li/fwiraz
3) Пререквізити (дисципліни-попередники, які необхідно вивчити, щоб слухати цей курс): «Вступ до спеціальності «Політологія»»
4) Коротка анотація дисципліни: Метою курсу є вивчення тенденцій розвитку етнополітичної сфери людського буття, з'ясування закономірностей взаємовідносин етнонаціональних спільнот між собою та з державою, ознайомлення зі шляхами і методами національно-державного будівництва, засадами і принципами демократичної етнонаціональної політики, формування у студентів глибоких об'єктивних знань про місце і роль етнонаціональних спільнот у політичному житті суспільства, механізмів регулювання міжетнічних та міжнаціональних відносин, навичок дослідження етнонаціональних процесів, підвищення їх етнополітичної культури та підготовка до активної участі у державному будівництві і формуванні демократичного правового суспільства.

5) Структура курсу

Кількість кредитів ECTS	6
Загальна кількість уjlby	180
Вид індивідуального завдання	Реферат
Форма контролю	Залік

6) Зміст курсу

Змістовий модуль 1. Становлення і розвиток етнополітології.

Лекція 1. Погляди мислителів Стародавнього світу, Відродження та Просвітництва на проблеми етнополітики (2 год.).

Практичне заняття 1 (2 год.)

- Зародження знань про життя і діяльність етнічних спільнот та їх взаємодію з державою в Давній Греції та Римі. Платон, Арістотель, стоїки, Цицерон.
- Етнополітичні погляди в епоху Відродження. Н.Макіавеллі про незалежність і об'єднання Італії. Ж.Боден про народний суверенітет. Започаткування основ етнопсихології та етногеографії.
- Епоха Просвітництва. Концепції Ф.Бекона, Т.Гоббса, Ш.Монтеск'є, Ж.-Ж.Руссо. Етнополітичні погляди «батьків-засновників» США. Вплив Великої Французької революції на етнополітичну думку. Ідеї І.Канта про всесвітнє громадянство та світовий союз правових держав.

Шифр спеціальності	Назва спеціальності, освітньої програми	Рівень освіти
052	«Соціальні та поведінкові науки», ОП «Політичний менеджмент»	Бакалавр

Лекція 2. Розвиток етнополітології як науки (4 год.).

Практичне заняття 2 (4 год.)

1. Етнополітичні концепції в Німеччині на поч. XIX ст. Концепції нації та національної держави Й.Гердера. Й.Фіхте як засновник теорії націоналізму. Започаткування Г.Гегелем психологічно-історичної теорії нації.

2. Засновники нової науки: Р.Челлен та М.Бем.

3. Концепції предмету, функцій, цілей, об'єкту етнополітології. М. Паренті, Дж. Ротшильд, П.Ван Ден Берг, К. Дойч, Г. Сетон-Уотсон, Е. Сміт, Л. Снайдер та ін. Марксистські погляди на етнонаціональні процеси.

4. Українські дослідники проблем етнополітології. В. Антонович, В. Вернадський, В. Винниченко, М. Грушевський, П. Куліш, В. Липинський та ін. Націологія О. Бочковського. Українська думка періоду незалежності.

Зародження «етнонаук» (етнології та націології) і «етнонапрямків»: етноісторія, етнофілософія, етноконфліктологія, етнопсихологія та ін.

Змістовий модуль 2. Структурні параметри етнополітології як науки.

Лекція 3. Етнополітологія як наука: актуальність, предмет, об'єкт та основні закономірності (2 год.).

Практичне заняття 3 (2 год.)

1. Актуальність, доцільність та необхідність розвитку етнополітології. Етнополітологія як синтез етнології, націології та політології.

2. Об'єкт та предмет етнополітології. Основні закономірності етнополітології.

3. Понятійний апарат етнополітології.

4. Загальнонаукові та спеціальні методи та принципи дослідження.

5. Місце та роль етнополітології в системі суспільствознавства.

Змістовий модуль 3. Етноси та етнічність.

Лекція 4. Розвиток концепцій етносів та етнічності (2 год.).

Практичне заняття 4 (4 год.)

1. Етапи етнічного розвитку людства.

2. Головні парадигми поділу людства на етноси.

3. Феномен та школи етнічності. Примордіалістська, інвентціоністська, сервайвелістська та еволюціоністська школи.

4. Етнічність у широкому та вузькому розумінні. Концепція і модель Г.Абрамсона. Концепція етнічної ідентичності та її основні типи. Концепція «символічної ідентичності» Г.Ганса.

Лекція 5. Етнос та етнічні групи (2 год.).

Практичне заняття 5 (4 год.)

1. Етнос як основна форма існування людства. Підходи щодо визначення етносу.

2. Ознаки етносу. Різноманітність форм етносу.

3. Поняття «етнічна група».

4. Форми утворення етносів.

5. Домінуюча група та етнічна меншина.

Змістовий модуль 4. Нація як ідейно-політичний феномен.

Лекція 6. Нація як форма існування людства (4 год.).

Практичне заняття 6 (4 год.)

1. Підходи до визначення «нації».

2. Теорії нації: політична, психологічна, культурологічна, історико-економічна, етнічна.

3. Типологізація націй.

4. Національні меншини.

Шифр спеціальності	Назва спеціальності, освітньої програми	Рівень освіти
052	«Соціальні та поведінкові науки», ОП «Політичний менеджмент»	Бакалавр

Змістовий модуль 5. Етнічна та національна свідомість.

Лекція 7. Етнічна та національна свідомість (4 год.)

Практичне заняття 7 (4 год.)

1. Феномен свідомості та самосвідомості.
2. Багаточаровість національної свідомості.
3. Авто- та гетеростереотипи.

Змістовий модуль 6. Етноси та нації в сучасних процесах політичного розвитку.

Лекція 8. Етнонаціональні спільноти в системі соціально-політичних відносин. (4 год.)

Практичне заняття 8 (4 год.)

1. Діалектика взаємовідносин між етносами, націями та класами.
2. Класифікація держав за Е. Річмондом, Г. Нельсоном, У. Коннором, П. Ван Ден Бергом. Національні держави. Багатонаціональні держави. Поліетнічні та моноетнічні держави.
3. Поняття інтересів та цінностей. Національні, етнічні та державні цінності. Діалектика вселюдських цінностей та інтересів.

Лекція 9. Суспільно-політичні та етнонаціональні процеси в сучасному світі (6 год.).

Практичне заняття 9 (4 год.)

1. Процеси суспільного розвитку: індустріалізація, урбанізація, глобалізація, модернізація. Сутність і характер глобалізації. Основні типи модернізації.
2. Теорії і основні типи етнооб'єднувачих процесів та процесів.
3. Загальні та специфічні причини етнічного ренесансу.
4. Головні та специфічні чинники політизації етнічності. Зміст та етапи феномену. Роль держави та політичних еліт у розвитку політизації етнічності.

Лекція 10. Процеси національно-державного будівництва та етнополітичної регіоналізації (6 год.).

Практичне заняття 10 (6 год.)

1. Процес національного будівництва: сутність і характер. Етапи та фази націобудівництва. Роль еліт у цьому процесі. Шляхи і методи націобудівництва.
2. Етнополітична регіоналізація: сутність і характер, причини піднесення. Небезпека перетворення етнорегіоналізму на сепаратизм.
3. Засоби і методи вирішення етнорегіональних проблем. Децентралізація, автономізація та федералізація. Принцип субсидіарності.
4. Закономірності дезінтеграційних та інтеграційних процесів. Причини дезінтеграції. Сучасні концепції етнополітичної інтеграції. Типи, цілі та завдання інтеграції. Етапи і методи. Перспективи інтеграції в Східній Європі. Вхідження України до Європейського співтовариства: проблеми та перспективи.
5. Характер політичної діяльності національних меншин.

Змістовий модуль 7. Етнонаціональна політика в Україні.

Лекція 11. Становлення та розвиток етнонаціональної політики в умовах незалежності (6 год.).

Практичне заняття 11 (4 год.)

1. Об'єкти та суб'єкти етнонаціональної політики держави.
2. Структура етнонаціональної політики України: етнополітичні відносини, етнополітична свідомість, етнополітична організація як частина організаційних структур держави.
3. Функції етнополітики в Україні. Основні її завдання.
4. Основні політико-правові акти та закони.
5. Етнополітичні проблеми в Україні.

Змістовий модуль 8. Етнополітичні аспекти урбаністики.

Лекція 12. Етнополітичні процеси у міському просторі (2 год.)

Практичне заняття 12. (4 год.)

1. Міські топоніми як об'єкт етнополітичних суперечностей.
2. Перейменування міст та міських об'єктів: світовий досвід та вітчизняна специфіка.

Шифр спеціальності	Назва спеціальності, освітньої програми	Рівень освіти
052	«Соціальні та поведінкові науки», ОП «Політичний менеджмент»	Бакалавр

3. Пам'ятники та меморіальні об'єкти як джерело етнополітичних суперечностей.
3. Культурно-історичні об'єкти міста та їх етнополітичний зміст у період суспільних трансформацій.

Індивідуальне завдання:

1. Примордіалістська концепція етнічності.
2. Інструменталістська концепція етнічності.
3. Конструктивістська концепція етнічності.
4. Етнічність і влада. Етнократія.
5. Етнічність і демократія.
6. Етнічність і глобалізація.
7. Етнополітичні міфи.
8. Етнополітична проблематика в засобах масової інформації.
9. Мультикультуралізм і права меншин.
10. Мультикультуралізм в Індії.
11. Мультикультуралізм у Великій Британії.
12. Канадський мультикультуралізм.
13. Австралійський мультикультуралізм.
14. Міжнародно-правові норми захисту національних, етнічних і мовних меншин.
15. Національні меншини в електоральних процесах.
16. Представництво етнічних меншин в урядових структурах.
17. Представництво етнічних меншин у парламентах.
18. Етнічні меншини в регіональних та локальних структурах влади.
19. Права корінних народів.
20. Етнополітичні конфлікти сучасності.
21. Сіонізм та антисемітизм.
22. Політичне представництво національних меншин.
23. Ольстерська етнополітична проблема Великої Британії.
24. Етносепаратистський рух басків.
25. Етносепаратистський рух курдів.
26. Етнополітична проблема Косово.
27. Етнополітичний конфлікт на о. Кіпр.
28. Етнополітичний конфлікт на Балканах.
29. Нагорно-Карабаський етнополітичний конфлікт.
30. Придністровський етнополітичний конфлікт.
31. Формування етнополітичних ідей в Давній Греції та Римі.
32. Розвиток етнополітичних ідей в епоху Відродження.
33. Розвиток етнополітичних концепцій і теорій у Німеччині XVIII – початку XIX століття.
34. Формування етнополітичних знань в епоху Просвітництва.
35. Становлення та розвиток теорій нації.
36. Шляхи і методи вирішення етнорегіональних проблем.
37. Структура, функції та завдання етнонаціональної політики.
38. Законодавча база та система прав етнонаціональних груп в Україні.
39. Проблеми становлення і розвитку української нації.
40. Проблеми і перспективи співвідношення прав громадянина, нації та держави в сучасній Україні.
41. Політико-правові аспекти сучасних національних відносин.
42. Націоналізм як фактор суспільно-політичного розвитку суспільства.
43. Етнополітика в Україні: історія та сучасний етап.
44. Національні меншини України в етнокультурному вимірі.
45. Структура, функції етнополітології та її місце в системі суспільних наук.
46. Генеза етнополітичних ідей в незалежній Україні.
47. Міжнародний досвід захисту прав етнічних (національних) меншин.
48. Досвід регулювання правового статусу етнічних (національних) меншин у країнах Європи.
49. Технології врегулювання етнополітичних конфліктів.
50. Етнополітичні конфлікти: причини та шляхи розв'язання.
51. Націоналізм як ідейна течія і суспільно-політичний рух.

Київський національний університет
будівництва і архітектури
Кафедра політичних наук і права

Шифр спеціальності	Назва спеціальності, освітньої програми	Рівень освіти
052	«Соціальні та поведінкові науки», ОП «Політичний менеджмент»	Бакалавр

52. Етнічність: визначення, сутність, характер.
53. Етнос як основна форма існування людства.
54. Методи і принципи етнополітичних досліджень.

7) Посилання на сторінку електронного навчально-методичного комплексу дисципліни:
<https://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2840>